

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

UV ÖST RAPPORT 2007:75

ARKEOLOGISK UTREDNING, ETAPP 1 OCH 2

Optokabel söder om Söderköping

Söderköping–Bottna
Skönberga, Börrum, Mogata socken
Söderköpings kommun
Östergötland

Dnr 421-1515-2006

Sofia Lindberg (Wennström)

UV ÖST RAPPORT 2007:75

ARKEOLOGISK UTREDNING, ETAPP 1 OCH 2

Optokabel söder om Söderköping

Söderköping–Bottna
Skönberga, Börrum, Mogata socken
Söderköpings kommun
Östergötland

Dnr 421-1515-2006

Sofia Lindberg (Wennström)

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

Riksantikvarieämbetet

Avdelningen för arkeologiska undersökningar

UV Öst

Roxengatan 7, 582 73 Linköping

Tel. 013-24 47 00

Fax 013-10 13 24

uvost@raa.se

www.raa.se/uv

Produktion/grafisk form Britt Lundberg

Grafik Lars Östlin

Utskrift UV Öst, Linköping 2007

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, 801 82 Gävle. Dnr L 1999/3.

© 2007 Riksantikvarieämbetet

UV Öst, Rapport 2007:75

ISSN 1404-0875

Innehåll

Bakgrund	5
Syfte	5
Kulturmiljö	5
Regionala intressen för kulturmiljövården	5
Riksintressen för kulturmiljövården	5
Metod och genomförande	6
Resultat	6
Område 1	6
Område 2	6
Område 3	6
Område 4	7
Sammanfattning	7
Åtgärdsförslag	7
Referenser	8
Arkiv	8
Administrativa uppgifter	8
Bilaga 1a. Detaljplaner, område 1 och 2	9
Bilaga 1b. Detaljplaner, område 3 och 4	10
Bilaga 2. Schakbeskrivning	11
Bilaga 3. Anläggningstabell	12
Bilaga 4. Fyndlista	12

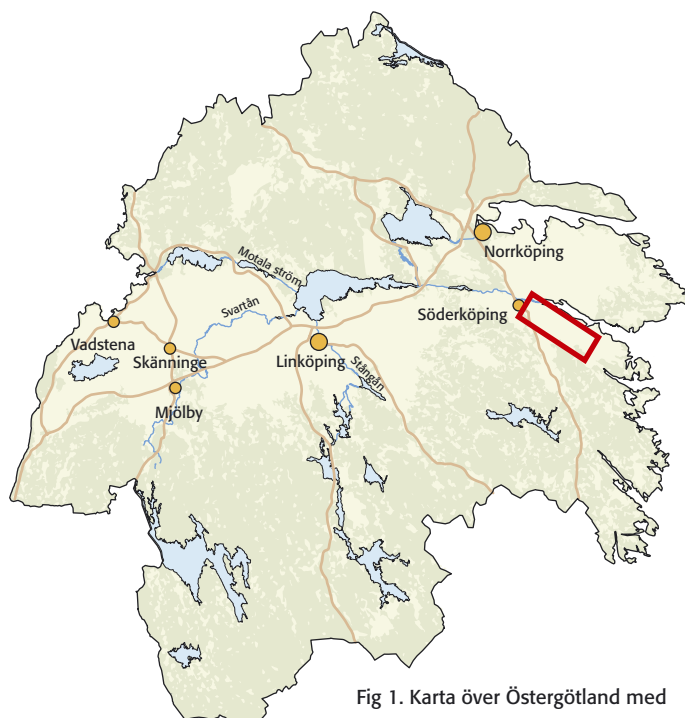

Fig 1. Karta över Östergötland med sträckan för utredningen markerad.

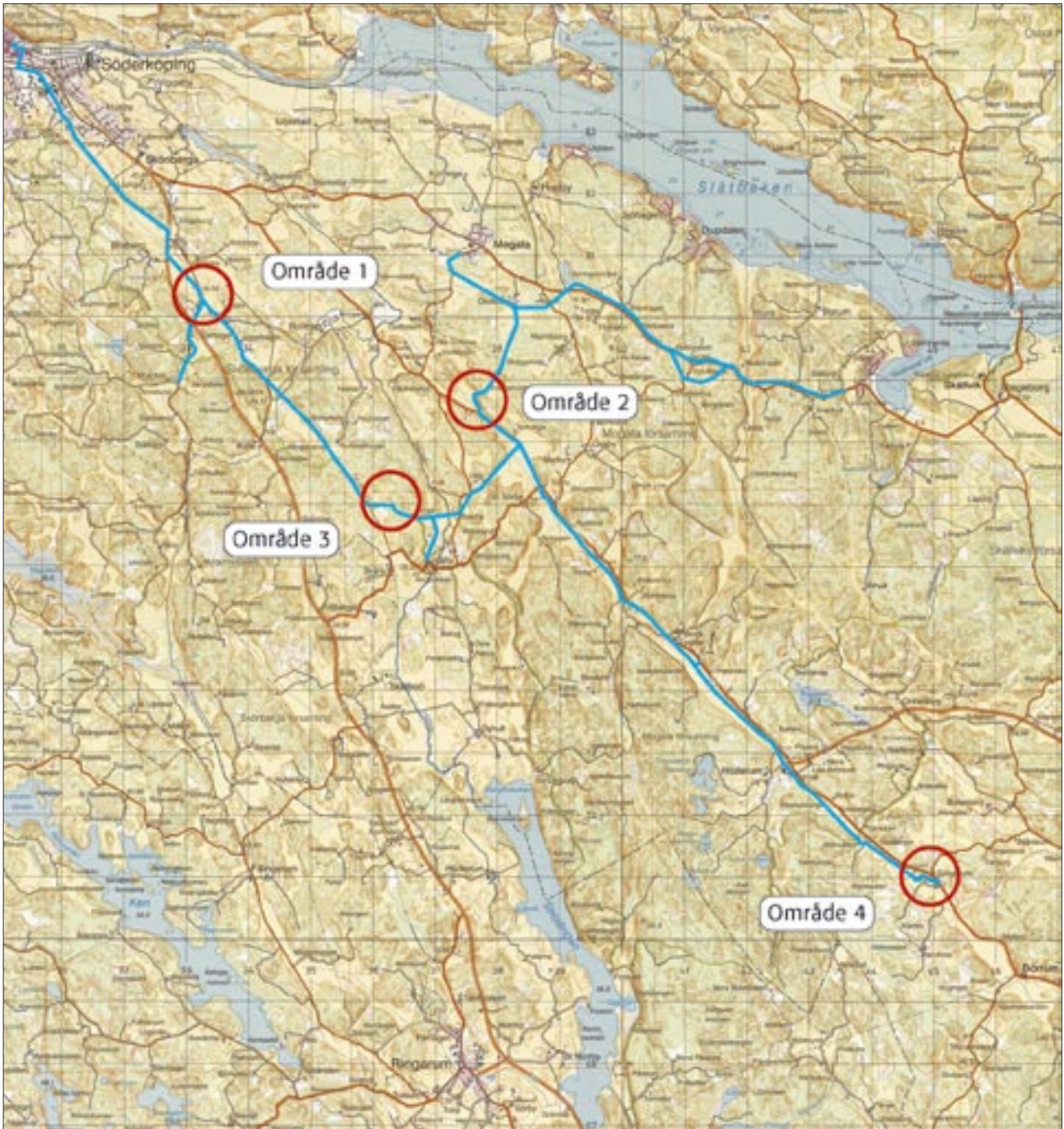

Fig 2. Utdrag ur analoga Gröna kartan med utredningsområdet markerat. Skala 1:100 000.

Arkeologisk utredning, etapp 1 och 2

Optokabel söder om Söderköping

Bakgrund

Med anledning av att Telia Sonera planerade förläggning av fiberoptisk kabel mellan Söderköping och Bottna utfördes hösten 2006 arkeologisk utredning etapp 1 och 2 av Riksantikvarieämbetet, UV Öst (RAÄ UV Öst). Berörda socknar var Börrum, Mogata, Skällvik, Skönberga och Söderköping. I arbetet ingick även anslutning till bl a Bolltorp, Skårestad, Stegeborg och Börrum. Totalt omfattade arbetet en sträcka om cirka 30 km.

Syfte

Syftet med utredningen var att klargöra huruvida lagskyddade fornlämningar eller övriga kulturlämningar skulle beröras av arbetsföretaget. Utgångspunkten var att arbetet skulle styras på så sätt att eventuella lämningar inte berördes. Utredningen skulle, utifrån resultatet, även föreslå eventuella vidare antikvariska åtgärder. Resultatet av utredningen skulle kunna ligga till grund för länsstyrelsens vidare bedömningar i ärendet.

Kulturmiljö

Kabelförläggningen tog sin början inne i Söderköpings tätort. De centrala delarna av Söderköping är registrerade som fast fornlämning (RAÄ 14). Då arbetet var planerat att genomföras i befintlig kanalisation, samt till ett ringa schaktdjup bedömdes möjligheten att orörda kulturlager skulle beröras som liten.

Området söder och sydöst om Söderköping kännetecknas av ett småbrutet landskap dominerat av skog med insprängda åkrar och hagar. Området är relativt sett rikt på förhistoriska lämningar, med förtätning i området närmast Söderköping. Den aktuella sträckan skulle eventuellt beröra ett antal fornlämningar, så som gravar (RAÄ 36 Skönberga sn) och gravfält (RAÄ 42 Skönberga sn). Även vägmärken och lägenhetsbebyggelse fanns inom arbetsområdet. Vidare berörde arbetet fyra av Länsstyrelsen utsedda skyddsvärda kulturmiljöer, samt två Riksintressen för kulturmiljövården.

Regionala intressen för kulturmiljövården

- Söderköping nr 29, *Söderköping*. Se Riksintresse E66.
- Söderköping nr 34, *Skönberga-Ljunga*. Se Riksintresse E67.
- Söderköping nr 43, *Hösterum*. F d rusthåll med huvudbyggnad och två flyglar m m.
- Söderköping nr 44, *Sjögerum*. Sjögerums gård, f d gästgiveri och skjutsstation m m.

Riksintressen för kulturmiljövården

- E66, *Söderköping*. Medeltida stadsmiljö m m.
- E67, *Skönberga*. Åssträckning i odlingslandskap med rikligt med fornlämningar från stenålder till vikingatid m m.

Arbetets sträckning passerade ett flertal torp. Enligt Häradskartan är en del av dessa försvunna idag och kunde således utgöra fornlämning. Vissa av dem är registrerade i Fornminnesregistret och andra inte. Arbetsföretaget passerade även ett antal registrerade bebyggelseämningar.

Metod och genomförande

Utredningen inleddes med en kart- och arkivgenomgång. Litteraturen utgjordes främst av topografisk litteratur och arkeologiska rapporter. Kartmaterialet bestod företrädesvis av lantmäteriakter.

Därefter gjordes en besiktning och specialinventering i fält. Vid detta moment lokaliserades synliga lämningar samt områden där dolda lämningar bedömdes kunna finnas. Den senare bedömningen utgick bland annat från kulturhistorisk miljö, topografi, markslag och jordart. Att lämningar är dolda kan bero på att de synliga delarna odlats bort, eroderat, täckts över, eller saknar markering ovan mark.

Efter utförd besiktning togs sökschakt upp med grävmaskin på utvalda platser för att kontrollera om fast fornlämning berördes. Sökschakten planerades i samband med arbetsföretaget

Resultat

Sträckningen för kabeln vid RAÄ 36, Skönberga socken ändrades så att fornlämning ej kom att beröras. Vid RAÄ 42, Skönberga socken, skulle kabeln förläggas i gammal banvall, i låglänt åkermark väster om fornlämningen, varför ej heller denna kom att beröras av arbetsföretaget. Vid besiktningen och specialinventeringen uppmärksammades fyra platser där fast fornlämning bedömdes kunna komma att beröras av arbetsföretaget.

Område 1

Kabeln skulle passera mellan RAÄ 203:1 och RAÄ 47:1, Skönberga socken. Vid RAÄ 203:1 har tidigare tre härdar påträffats, varav en daterades till 770–430 f Kr (FMIS). RAÄ 47:1 är en uppgift om lösfynd av keramik.

I området drogs två sökschakt om en sammanlagd längd av cirka tio meter. Kabeln förlades tätt intill vägen och i schakten iaktogs endast väggrus. Undergrunden föreföll dessutom nerschaktad. Kabeln skulle bitvis förläggas i befintlig väg eller i gammalt schakt. I slutningen norr om bebyggelsen verkade vägen bitvis något nedgrävd.

RAÄ UV Öst anser att inga ytterligare arkeologiska insatser är motiverade.

Område 2

Kabeln skulle passera i närheten av RAÄ 171:1, Mogata socken, vilket är en fyndplats för en guldarmring. Vid en efterundersökning 1997 påträffades endast recent material och platsen tolkades som plundrad (FMIS).

I området drogs fem sökschakt med en sammanlagd längd av cirka 70 meter. I matjorden påträffades lite skärvig sten. Här fanns ett stenfyllt dike (A232) och en stensamling (A231), belägen i åkerkant, som tolkades som uppkastad röjningssten. Kabeln förlades någon meter väster om stensamlingen. I området fanns också ett par osäkra mörkfärgningar, kabelnedgrävningen undvek dessa.

RAÄ UV Öst anser att inga ytterligare arkeologiska insatser är motiverade.

Område 3

Kabeln skulle passera mellan RAÄ 169:1 och RAÄ 170:1, Skönberga socken, som är två torplämningar.

I området drogs fem sökschakt om en sammanlagd längd av cirka 100 meter. Tre diken, varav ett stenfyllt påträffades (A233, A234, A235). Dessutom fanns tre spridda, svårtolkade, mörkfärgningar, varav två undersöktes (A228, A226, A227). Ett svårtolkat parti med oregelbundna fläckar av träkol och bränd lera påträffades också under plöjskiktet (A237). Det föreföll som att det i alla fall delvis kunde vara den naturliga undergrunden, vilken utgjordes av lera, som var värmepåverkad.

I samråd med Länsstyrelsen i Östergötland beslutades 2006-07-05 att arbetet kunde fortskrida och att inga ytterligare arkeologiska insatser behövdes.

Område 4

Kabeln skulle passera i närheten av skärvestenshögar RAÄ 51:1 och 51:2, Börrum socken, som ligger på ett mindre impediment i åkermark.

I ledningssträckningen strax nordost om nämnda fornlämningar påträffades ett skifferbryne (Fnr 2) och en skärva keramik av förhistorisk karaktär (Fnr 1). Dessutom fanns en ansamling av skärvig och rundad sten (A225) samt ett parti med mest rundad men även skärvig sten (A236). I dessa fanns enstaka träkol och bränd lera. Skärvig sten återfanns även i matjorden. Fornlämningen har fått beteckningen **RAÄ 69, Börrum socken**. Under plogdjup fanns möjligen ett äldre odlingslager med enstaka träkol och bränd lera, upp till 0,1 m tjockt.

Ledningsschaktet omlokalisades så långt som möjligt åt nordost, varför RAÄ UV Öst anser att inga ytterligare arkeologiska insatser är motiverade.

Sammanfattning

Riksantikvarieämbetet UV Öst utförde sommaren 2006 utredning etapp 1 och 2 som inleddes med besiktning och specialinventering av en cirka 30 kilometer lång sträcka mellan Söderköping och Bottna. Anledningen var att Telia Sonera planerade förläggning av fiberoptisk kabel. Vid specialinventeringen lokaliserades fyra områden där sökschakt drogs. Vid ett område, i närheten av skärvestenshögar RAÄ 51:1 och 51:2, Börrum socken, påträffades skärvsten, ett skifferbryne och en skärva keramik av förhistorisk karaktär. Fornlämningen har fått beteckningen RAÄ 69, Börrum socken.

RAÄ UV Öst anser att inga ytterligare arkeologiska insatser är motiverade.

Åtgärdsförslag

RAÄ UV Öst anser att inga ytterligare arkeologiska insatser är motiverade. Vidare beslut i ärendet fattas av Länsstyrelsen i Östergötlands län.

Linköping i oktober 2007

Sofia Lindberg (Wennström)

Referenser

Arkiv

FMIS (Fornminnesregistret) <http://www.fmis.raa.se>

Administrativa uppgifter

Län: Östergötland

Landskap: Östergötland

Kommun: Söderköping

Socken: Skönberga, Börrum, Mogata

Plats: Söderköping–Bottna

Läge: Ekonomiskt kartblad 8G 5g–h, 8G 3j

Undersökningens mittpunkt: X6477000, Y1537000

Koordinatsystem: RT90, 2,5 gon V

Höjdsystem: RH00

Riksantikvarieämbetet dnr: 421-1515-2006

Länsstyrelsen dnr: 431-5634-06

Länsstyrelsen beslutsdatum: 2006-05-19

Projektnummer: 1520799

Intrasisprojekt: O2006064

Rapportnummer: 2007:75

Ansvarig arkeolog: Sofia Lindberg (Wennström)

Beställare: Länsstyrelsen Östergötland

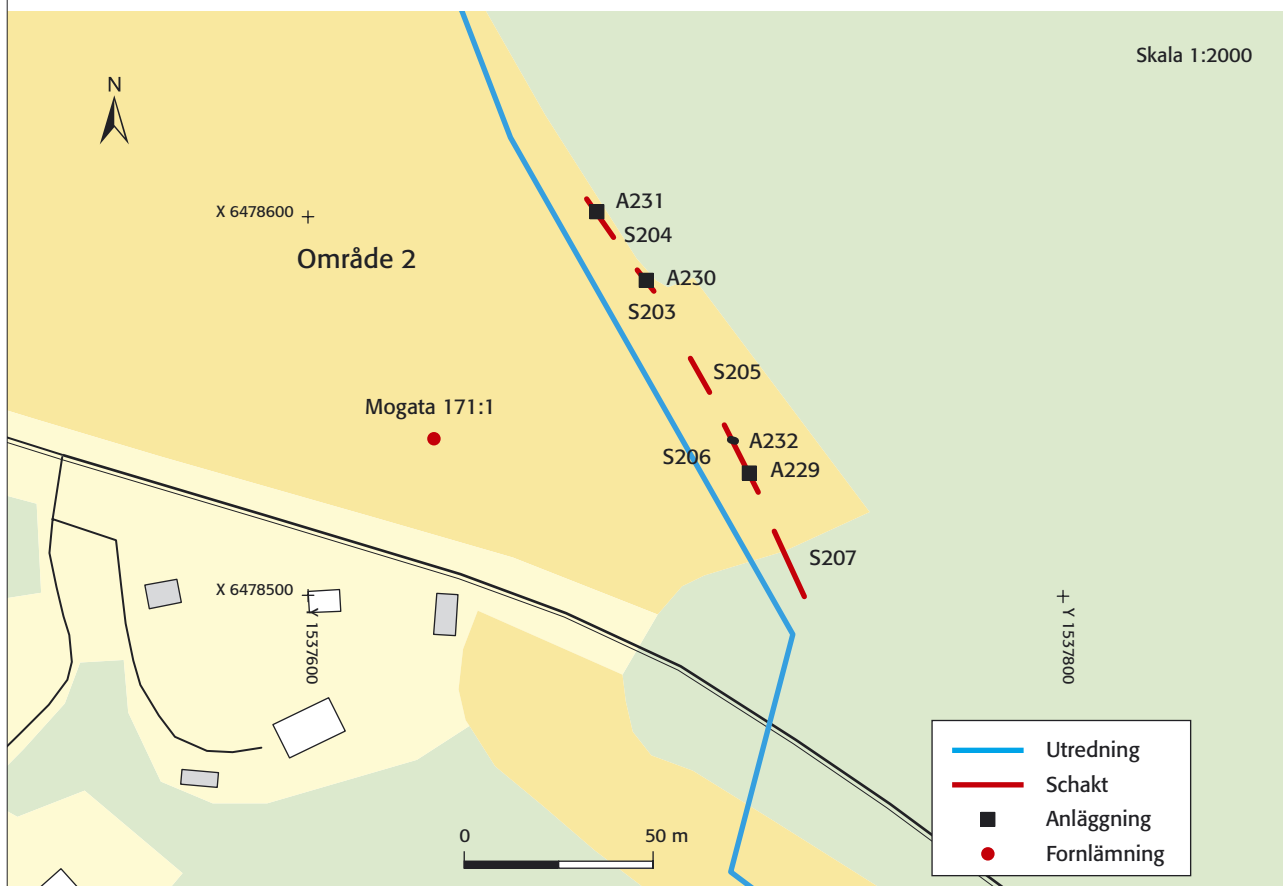
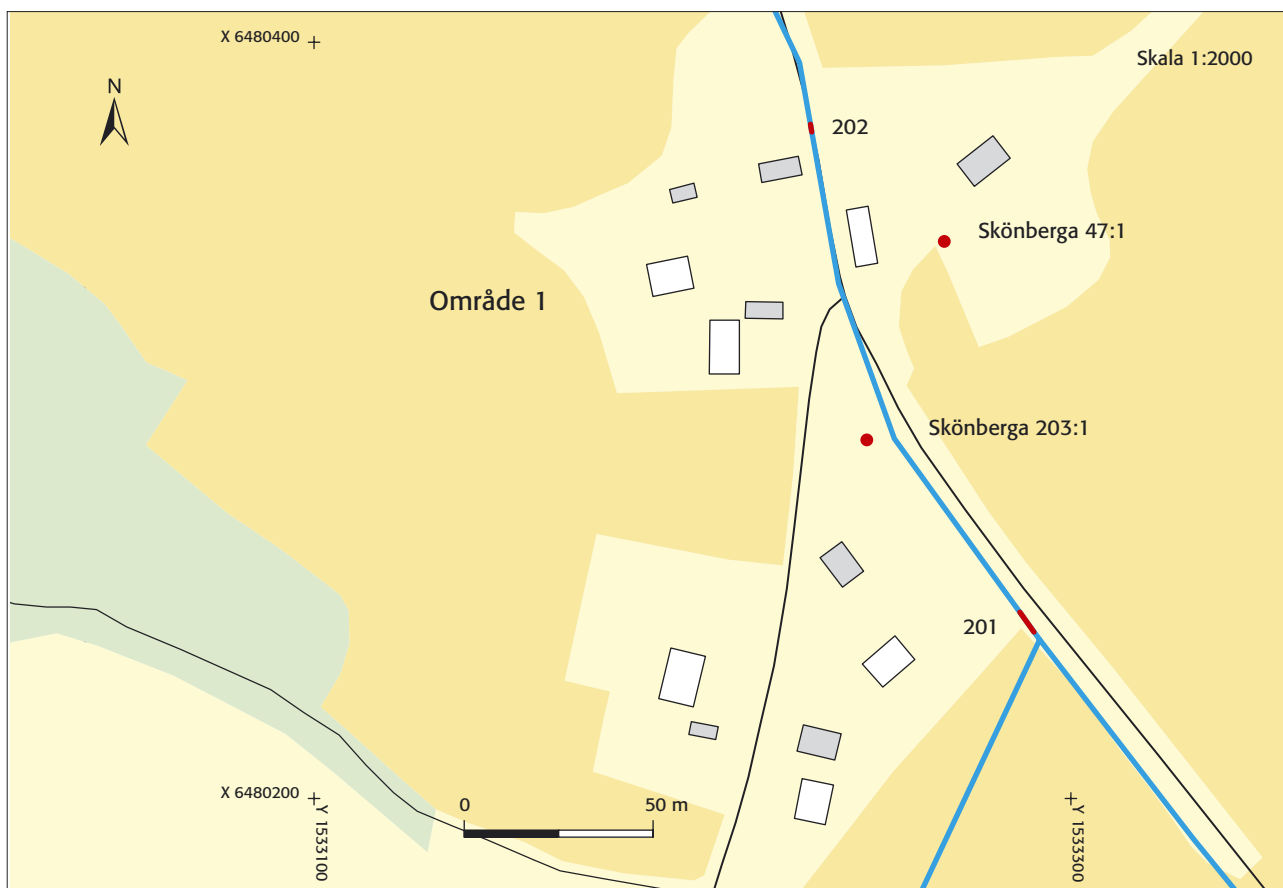
Kostnadsansvarig: Telia Sonera

Undersökningstid: Sommar 2006

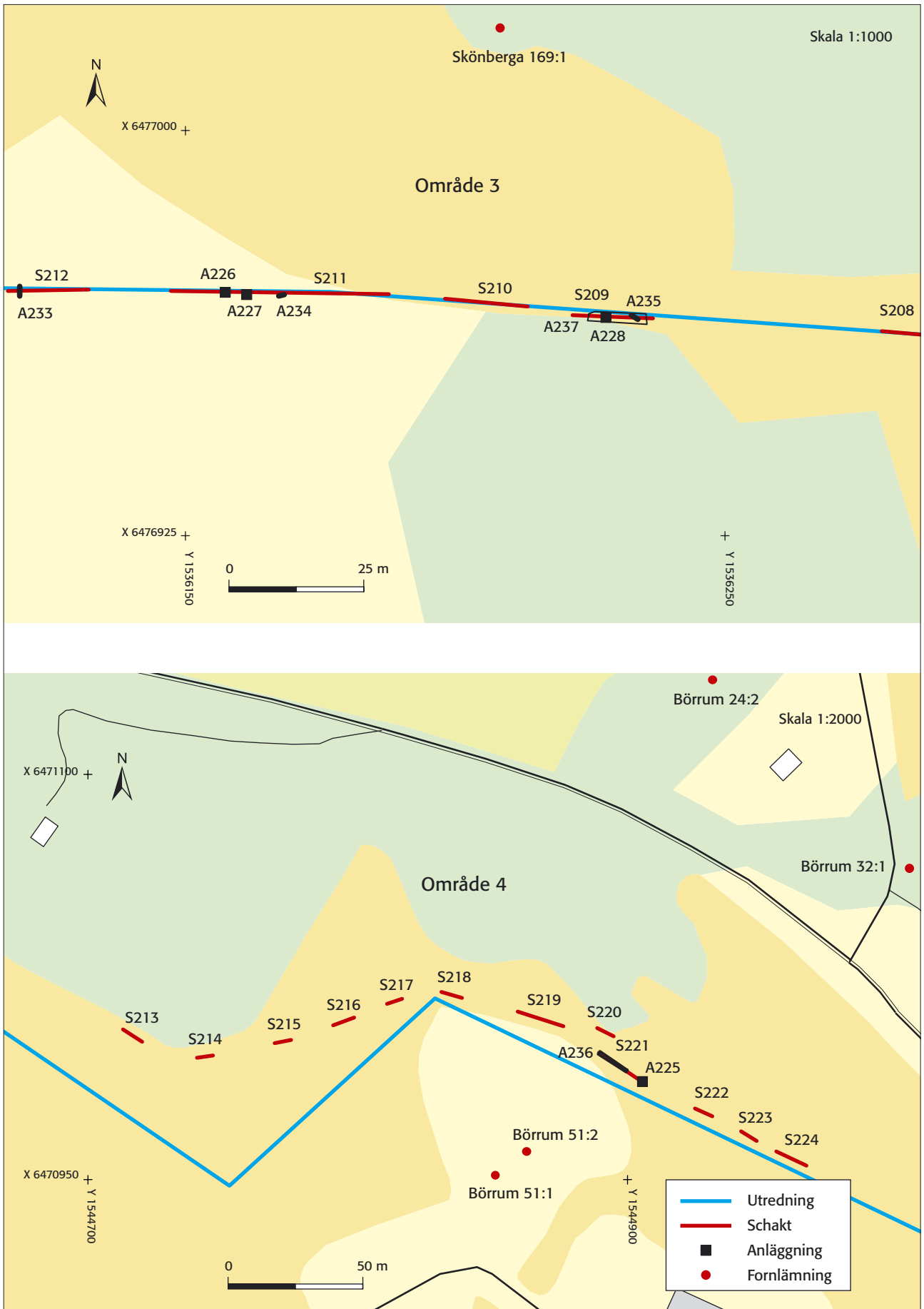
Dokumentationshandlingar: Inga dokumentationshandlingar upprättades i samband med utredningen.

Fynd: Förvaras på RAÄ UV Öst i avvaktan på fyndfördelning.

Bilaga 1a. Detaljplaner, område 1 och 2

Bilaga 1b. Detaljplaner, område 3 och 4

Bilaga 2. Schakbeskrivning

Område 1

Schakt 201–202

0,7 meter breda, 0,6 meter djupa.

Väggrus ovanpå undergrund bestående av grusig sand.

Område 2

Schakt 203–207

0,8 meter breda, 0,4 m djupa.

Enstaka skärvig sten i matjorden som utgjordes av humös lera.

Område 3

Schakt 208–212

0,6 meter breda, 0,5–1 meter djupa.

Matjorden bestod av humös lera, undergrunden av styv lera eller morän.

Område 4

Schakt 213–224

1,1 meter breda, 0,3–0,5 meter djupa.

I schakt 221–224 fanns skärvig och naturlig sten i matjorden. Undergrunden bestod av grå, flammig lera med järnutfällningar. I schakt 219 bestod matjorden av sandig lera, undergrunden av morän. I schakt 217–218 bestod matjorden av stenig, sandblandad lera med enstaka träkol och skärvsten, undergrund av ljus lera med småsten. I schakt 213–216 bestod matjorden av lera med lite sten och undergrunden av blålera.

Bilaga 3. Anläggningstabell

Kontext ID	Kontexttyp	Beskrivning
225	Sten	Samling av skärvig och rundad sten i brun lera. Ca 0,5 m stor, fortsätter in i östra schaktväggen.
226	Mörkfärgning	0,2 m stor. Grå lera i fyllning.
227	Mörkfärgning	0,15 m stor, 0,12 m djup. Lera med stänk av träkol i fyllning.
228	Mörkfärgning	Grå lera med enstaka träkol i fyllning. Bevarat trä. Oval planform, 0,2x0,25 m stor.
229	Mörkfärgning	0,3 m stor. Grå lera med stänk av träkol i fyllning.
230	Mörkfärgning	Mörkbrun lera i fyllning. Ca 0,2 m stor.
231	Röjningssten	Ca 1 m stor samling av rundade stenar i schaktets östra kant. Ligger i åkerkant – röjningssten?
232	Dike	Stenfyllt dike i SÖ-NV riktning. 0,25 m brett. Stenar i storlek mellan 0,15–0,3 m.
233	Dike	N-S riktning. Grå svart lera i bottenfyllning, 0,45 m brett, 0,5 m djupt.
234	Dike	Stenfyllt dike i SV-NÖ riktning. 0,25 m brett. Stenarna varierade i storlek mellan 0,1–0,2 m.
235	Dike	Sten- och tegelfyllt dike i NV-SÖ riktning, 0,25 m brett.
236	Sten	I brungrå sandblandad lera finns ett antal skärviga och rundade stenar samt enstaka bränd lera och träkol. De flesta stenar ca 0,1 m stora.
237	Lager	Område med oregelbundna fläckar av bränd lera och träkol i gråbrun lera.

Bilaga 4. Fyndlista

Fnr	Material	Sakord	Vikt (g)	Antal	Fragmenteringsgrad	Anmärkning
1	Keramik	–	7	1	F	1 skärva, förshistorisk karaktär
2	Skiffer	Bryne	0	1	I	0,62 mm långt